

Yttrande över Klimatprogram Eskilstuna

2022-03-31

- Miljöpartiet de gröna i Eskilstuna tillstyrker de föreslagna klimatmålen men kan inte tillstyrka klimatprogrammet i sin helhet, eftersom de föreslagna målen inte följs av åtaganden som står i paritet med målen. Miljöpartiet föreslår i stället att kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med ett förslag på ett klimatpolitiskt styrdokument där målen följs av åtaganden som säkerställer att målen nås.

Motivering

Problemet med förslaget till Klimatprogram Eskilstuna är inte vad som står, utan vad som inte står. Programmet tar avstamp i att klimatförändringarna är ”en av vår tids största utmaningar och ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation”. Det manar till handling. Det gör även de mål som sätts upp, nämligen att kommunen ska vara klimatpositiv 2045 och att utsläppen ska minska med 80 % till 2030. Särskilt inriktningen att utsläppsminskningen ska ske i exponentiell takt och omfatta både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp – vilket båda är mycket bra – understryker behovet av kraftfulla åtgärder. När det kommer till åtaganden står det dock sämre till.

Nu förklaras i o f s att formatet *program* som styrdokument ska visa en färdriktning men inte ta ställning till utförande, prioriteringar och metoder, så ur det perspektivet är det högst rimligt att programmet inte innehåller några åtgärder. Ur klimatets perspektiv – som bryr sig föga om Eskilstunas kommuns principer för styrdokument – är det däremot inte alls rimligt. Det är tvärtom helt orimligt att kommunen slår fast mål som näppeligen kommer att förverkligas av sig själva men inte åtar sig något annat för att nå dessa än att utveckla ”en innovativ samverkansmodell” som ”inspirerar, ger ökad kunskap och incitament för ett klimatengagemang hos aktörer på den geografiska platsen Eskilstuna kommun”. Resten av programmet är mest en uppräknig av goda råd på vägen för andra aktörer så att de ska kunna utveckla sitt eget klimatarbete.

Att involvera andra aktörer i klimatomställningen är visserligen helt nödvändigt för att omställningen ska bli lyckosam, så om kommunen kan ”inspirera och ge ökad kunskap och incitament” så är det synnerligen välkommet, även om det är högst oklart i förslaget hur detta mer konkret ska gå till. Om de föreslagna målen ska nås behöver dock kommunen göra betydligt mer än att samverka med andra aktörer.

Nu ska ärligt tillstås att kommunen i ett separat ärende tagit fram ett förslag till klimatplan för kommunkoncernen. Då den inte är föremål för denna remiss ska vi inte recensera den alltför

ingående här, utan nöjer oss med att konstatera att inte heller den innehåller några konkreta åtaganden utan mest en upprepning av klimatmålen från förslaget till klimatprogram och en allmän uppmaning till kommunens nämnder och andra organ att själva ta ansvar för den klimatpåverkan som verksamheten orsakar och skapa förutsättningar för andra verksamheter att minska sin klimatpåverkan. Det är enligt vår mening inte en plan. Det är mål, utan någon plan för hur dessa ska nås.

Låt oss trots dess brister som plan betraktat ändå leka med tanken att klimatplanen för kommunkoncernen skulle lösa frågan om hur klimatpåverkan från kommunens egna verksamheter ska minska i den takt som krävs för att nå klimatmålen, eftersom den här remissen nu inte handlar om den planen. Då återstår ändå frågan om det verkligen inte finns något annat kommunen skulle kunna åta sig i klimatprogrammet för att ge förutsättningar för omställning i andra delar av samhället än att samverka. Och ja, det finns betydligt mer kommunen kan göra och som det dessutom skulle vara synnerligen lämpligt om kommunen kunde åta sig i klimatprogrammet. Sannolikt skulle det rentav vara mer inspirerande för de andra aktörer som nu mest får en klapp på axeln och en förhoppning om att de ska fixa kommunens klimatmål.

Ett remissyttrande är inte rätt forum för att exakt formulera de åtaganden som bör ingå, utan dessa bör beredas i vederbörlig ordning. Vi vill ändå ge några exempel på hur kommunens agerande påverkar förutsättningarna för andras klimatarbete och där kommunen behöver göra tydliga åtaganden. Trafikplaneringen och den fysiska planeringen är kanske de tydligaste exemplen på hur olika vägval kan få vitt skilda konsekvenser för klimatet, några exempel:

- Byggs samhällen så att det är lätt att få ihop vardagspusslet utan att äga egen bil eller så att de flesta behöver bil för att klara sina behov?
- Planeras bebyggelsen så att det är nära mellan bostäder och service eller prioriteras bilorienterad externhandel?
- Går den nya bebyggelsen att försörja med kollektivtrafik eller är den för utspridd?
- Finns det säkra gång- och cykelvägar så att barnen själva kan ta sig skolan i stället för att oroliga föräldrar ska skjutsa sina barn i bil – och därmed orsaka en otrygg trafikmiljö vid skolan för de barn som inte kommer med bil?
- Finns det utrymme för den som vill etablera vindkraft eller annan förnybar energitillförsel?

Men det finns också andra exempel på hur kommunens agerande påverkar förutsättningarna för andra aktörer:

- Vilken typ av företag främjas genom kommunens näringslivsarbete och hur påverkas klimatet av det?
- Hur ser energibolagets erbjudande till sina kunder ut – går det att hitta affärsmodeller som handlar mindre om att sälja så mycket energi som möjligt och mer om att tillgodose kundernas behov av en god inomhusmiljö, energi för produktionsprocesser osv på ett så effektivt sätt som möjligt?

- Går det att få förskoleplats på gång med cykelavstånd från hemmet eller måste barnen skjutas över halva kommunen?

Allt detta arbete behöver ske med klimatmålen för ögonen. Om vi menar allvar med de klimatmål som föreslås, även när de kan komma i konflikt med andra ambitioner som kommunen har, så behöver klimatprogrammet också slå fast vissa principer för *hur* klimatmålen påverkar de andra politikområden som kommunen hanterar. Det innebär att all trafikplanering, fysisk planering osv behöver ske på ett sätt som är förenligt med att utsläppen ska minska med 16 % varje år. Det bör rimligen få konsekvenser för utrymmet för att t ex etablera kommersiella flygplatser eller göra det mer attraktivt att välja bilen i stan...

Om ett program eller en plan är det mest lämpliga formatet utifrån Eskilstunas kommuns principer för styrdokument är inte den avgörande frågan, utan den avgörande frågan är att styrdokumentet i fråga inte bara innehåller mål utan att dessa också bryts ner i konkreta åtaganden för hur målen ska kunna nås. Dessa åtaganden kan sen i sin tur preciseras vidare i andra styrdokument som översiktsplan, energiplan och motsvarande styrdokument, som då alla måste vara förenliga med klimatmålen även om de tas fram i andra syften. I detta arbete skulle alla de underlag som nu tagits fram i arbetet med klimatprogrammet, och som nu mest svävar fritt som tankar på vägen utan någon styrande status, kunna omvandlas till konkreta åtgärder.

Miljöpartiet de gröna i Eskilstuna
2022-03-31

Moderaterna i Eskilstuna

Er ref/dnr: **KSKF/2021:7**

Eskilstuna Kommun

Eskilstuna 31 mars 2022

Yttrande över *Klimatprogram Eskilstuna och Kommunkoncernens och plan för Klimat*

Moderaterna i Eskilstuna

- (i) Moderaterna är positiva till framtagande av ett lokalt program och en plan för klimatet då Eskilstuna har ett ansvar att verka för en bättre yttre miljö.
- (ii) Moderaterna anser att program och plan är för snävt hållet då *klimatanpassningsfrågor* inte omfattas. Styrdokumenten bör kompletteras med anpassningsstrategi och planer baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet. Exempel på områden som omfattas av klimatanpassning är extremväder med följden översvämningsskador, skador på infrastruktur, infektionssjukdomar, bränder och överhettning.
- (iii) Moderaterna anser att program och plan är för snävt hållet då Eskilstuna kommunkoncernens *energistrategi* och *energiplan* inte beaktats i styrdokumentet. Exempel på energiområden är energibehov idag och framåt för olika energislag, självförsörjningsgrad inom olika energislag, investeringsplaner kopplade till att hela samhället ska ställa om från fossilt till fossilfritt.
- (iv) Moderaterna menar att det är av högsta vikt att nivån på *mål* och *uppföljning* och tempomässigt harmoniserar med Sveriges nationella mål och uppföljning från tid till annan eftersom statliga investeringsstöd ofta är kopplade till nationella målsättningar.
- (v) Moderaterna förordar ett kommunkoncerngemensamt investeringsråd som alltid ska pröva styrelser och nämnders investeringsförslag för att eliminera risk för suboptimerade investeringar. Exempelvis så kan en investering i Kfast leda till att EEM ekonomi försämras vilket måste beaktas när en investerings lönsamhet ska bedömas. Vidare förordas att Kommunföretags investeringsråd får uppdraget att pröva investeringar för hela Kommunkoncernen. Alla investeringsförslag ska redovisa konsekvensanalys avseende kort- och långsiktig resultatpåverkan på ekonomi och miljö samt områdena lokalt näringsliv, medborgarnas köpkraft samt förändring i kommunens egna personalstyrka.
- (vi) Moderaterna anser vidare att vid målkonflikt i styrdokument ska medborgarnas personsäkerhet, nämndernas och bolagens ekonomi, jobbskapande åtgärder och nya bostäder enligt huvudregeln har företräde framför minskade CO2 utsläpp. Ett undantag är att viktiga *klimatanpassningsåtgärder* i infrastrukturen har företräde före bolagens ekonomi.

Eskilstuna arbetarekommuns remissvar på Eskilstuna kommuns klimatprogram

Eskilstuna arbetarekommun har i ett par år studerat och diskuterat det lokala klimatarbetet i Eskilstuna. Vi är stolta över att kommunen ligger långt framme i landet, men inser att det är långt kvar innan vi är en klimatneutral kommun. Vi är därför mycket glada över att kommunen nu tar ett brett initiativ för att få hela den geografiska kommunen att gå i takt. Med detta klimatprogram kan företag, organisationer, medborgare och den kommunal organisationen tillsammans uppfylla de mål vi åtagit oss som land, region och kommun. Då kan vi alla sova gott om natten för att vi gjort vår andel.

Målet är ambitiöst. Att nå en sänkning av CO₂-utsläppen med 80 procent till 2030 är svårt. Det framgår av kommunens klimatplan att det blir särskilt svårt för de kommunala bolagen. Med anledning av detta vill vi föreslå några saker:

1. En stor andel av kommunens utsläpp kommer från upphandling av varor och tjänster. Bostäder, vägar, flis till kraftvärmeverket men även blöjor, skolböcker och munskydd köps utifrån. Vi menar att upphandlingen skyndsamt måste anpassas till klimatprogrammet och att kommunfullmäktige måste ta ställning till eventuella merkostnader på grund av klimatanpassning. Genom klimatvänlig upphandling bidrar vi också kraftigt till att driva fram förändringar i näringslivet.
2. Transporter är en mycket tung utsläppskälla. Byte till förnybara bränslen måste gå snabbt men också ske jämnt. Idag finns allt fler billiga elbilar på marknaden, men det krävs att de som bor i flerfamiljshus har samma billiga elpris för att ladda bilen som villaägare. Kommunen bör skyndsamt göra en kommunal laddplan där Eskilstuna Energi och Miljö (EEM), Eskilstuna Kommunfastigheter AB (Kfast) och stadsbyggnadsnämnden samarbetar om villkor och energiförsörjning till elbilar i alla flerbostadsområden, plus snabbaddplatser för besökare i kommunen och passerande lastbilar.
3. Om tio år kommer merparten av alla bilar att köras på el, både person- och lastbilar liksom säkert traktorer och andra arbetsfordon. Elbehovet från förnyelsebara källor kommer att fördubblas liksom kraven på elnätet. EEM bör få i uppdrag att göra en planering av utbyggnaden i Eskilstuna. Kan vi utveckla mer solkraft, vätgaskraft och vindkraft i kommunen? Krävs utbyggnad av elnätet? Hur ska vi se på biogas i energiverk och fordon, är det en nödvändig övergångsfas och hur ska den i så fall trappas ner?
4. I IPCC:s senaste rapport framgår att det inte räcker att minska utsläppen drastiskt. Vi måste också fånga upp CO₂. Lokalt kan vi till exempel se över hur skogarna används, inga kalavverkningar, lägga igen diken som inte används och plantera fler träd i stan.

5. Företagen är väl medvetna om vad som krävs. Den kommunala organisationen har vi demokratiskt ansvar för. Allmänhet och medborgare har vi däremot små möjligheter att styra över. För det krävs i första hand information, uppföljning och uppmuntran. Informationen är idag i stort sett obefintlig. Det krävs ett stort eget intresse för att ens veta om att det finns ett klimatprogram. Här måste något ske drastiskt för att väcka intresse, som exempelvis att sätta en stor mätare med kommunens 180 000 ton CO2 och ha en länk där vi varje vecka uppdaterar vad som görs och hur utsläppen sjunker.
6. Uppföljning är en nyckelfråga. Den omställning som måste ske kräver fokus från alla förvaltningar, nämnder och bolag, hittills är det mest tjänstemän som driver klimatfrågan. Vi föreslår en klimatnämnd/utskott.

Remissvar klimatprogrammet

Vi i Vänsterpartiet är i allmänhet nöjda med att klimatprogrammet har så högt uppsatta och långgående mål. Det är dock avgörande att dessa blir verklighet. Så som planen är skriven nu så ser vi stora risker med att man inte kommer att nå dessa målsättningar. I planen läggs ett mycket stort ansvar på bolag, nämnder och förvaltningar, det är i sig bra. Idén med att arbeta tillitsbaserat är tilltalande och kan skapa förutsättningar för att man tittar på sin egen verksamhet och ser vad var och en kan göra för att bidra. Ett tydligt problem är dock att det riskerar att höga klimatambitioner riskerar att ställas mot andra viktiga och avgörande frågor i nämner och bolag och då blir risken stor att klimatet får vänta. För att säkerställa att så inte sker vill vi därför se några förändringar:

- Planen behöver innehålla tydligare mål som följs upp årligen av kommunfullmäktige
- För att säkerställa att arbetet fortgår som det ska så vill vi att man tillsätter man en klimatberedning/klimatpanel under kommunfullmäktige (t ex som i Borås) Där väljs politiker in från alla partier. Den har i uppgift att följa upp, granska och stimulera kommunens organisation att verkställa programmet.
- Bolagen som har en avgörande roll i arbetet med att minska våra utsläpp kan om programmet ska bli verklighet inte ha samma avkastningskrav som idag om de ska kunna genomföra sina åtaganden. Även ägardirektiven behöver användas för att tydliggöra ägarens prioriteringar av klimatfrågor gentemot bolagen
- Kommunen behöver avsätta en klimatfond där förvaltningar och bolag kan söka medel för att kunna stimulera omställningen.

Vänsterpartiet Eskilstuna

Kontaktperson

Maria Forsberg

maria.forsberg@eskilstuna.se

070-302 961 3

Ämne: VB: Remissvar Eskilstunas klimatprogram
Från: Malin Isaksson
Till: kommunstyrelsen; Charlotte Halvarson Kindmark
Mottaget: 2022-04-12 18:44:15

Hej,
Här kommer ett sent inkommet remissvar på Klimatprogram Eskilstuna

Mvh

Malin Isaksson

Kommunstrateg miljö
016-710 37 76
malin.isaksson@eskilstuna.se

Kommunledningskontoret, Miljö och samhällsbyggnad
Eskilstuna kommun, 631 86 Eskilstuna
Besöksadress: Stadshuset, Fristadstorget
eskilstuna.se

Vi gör Eskilstuna - tillsammans

Från: Elina Nordberg <Elina.Nordberg@centerpartiet.se>
Skickat: den 12 april 2022 11:55
Till: Malin Isaksson <malin.isaksson@eskilstuna.se>; Charlotte Halvarson Kindmark <charlotte.kindmark@eskilstuna.se>
Ämne: Remissvar Eskilstunas klimatprogram

Hej!

Jag har helt missat att skicka in Centerpartiets remissvar på klimatprogrammet. Det kanske är för sent för att inkomma med det, men bifogar våra synpunkter i alla fall. Det är inga större grejer, vi tycker att programmet är väldigt, väldigt bra! 😊

Ha det gott!

Elina Nordberg
Politisk sekreterare

Centerpartiet
Centerpartiet Eskilstuna
016-710 31 61 | 070-086 65 16
elina.nordberg@centerpartiet.se
www.centerpartiet.se

*Med jordnära visioner skapar Centerpartiet
en grön och trygg vardag
där vi ger kraft åt varje människa.*

Kommunstyrelsen

Remiss av Klimatprogram Eskilstuna

Förslag till beslut

1. Förslaget till Eskilstuna Klimatprogram remitteras enligt sändlista.
2. Remissvaren ska vara inkomna till kommunstyrelsen senast den 1 mars 2022

Sammanfattning

Klimatprogram Eskilstuna anger övergripande klimatmål för hela den geografiska platsen Eskilstuna kommun. Programmet är utformat på ett sätt som gör det möjligt för alla slags aktörer i Eskilstuna kommun att utforma egna handlingsplaner att koppla an till de övergripande klimatmålen. I det fortsatta arbetet ska en innovativ process arbetas fram för att stödja en gemensam klimatomställning där företag, organisationer och invånare också ska kunna visa att och hur de bidrar till att nå klimatmålen.

Ärendebeskrivning

Eskilstuna vision 2030 beskriver en plats för ett gott liv och lyfter fram Eskilstuna som en global ledstjärna inom miljöområdet där det är lätt att leva klimatsmart och ha en medveten livsstil. Både industri och landsbygd lyfts fram och kopplas till handlingskraft tillsammans med ett hållbart och innovativt företagande där modiga innovationer exporteras världen över. Visionen anger också att Eskilstuna är en attraktiv plats där vi känner gemenskap och framtidstro.

Samtidigt står vi i en global transformation för att bekämpa klimatförändringarna som är en av vår tids största utmaningar och ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation.

För att nå visionen om ett gott liv krävs att alla aktörer, ända ner på individnivå, bidrar till en klimatomställning. Aktörer behöver både få och ge varandra bättre förutsättningar att ställa om till långsiktigt hållbara livsstilar och affärsmodeller.

Kommunledningskontoret har från år 2019 drivit ett projekt för att uppdatera den befintliga klimatplanen att omfatta alla aktörer inom det geografiska området Eskilstuna kommun. Projektet har mynnat ut i två olika dokument och ärenden:

- **Klimatprogram Eskilstuna** som omfattar samtliga aktörer och invånare inom Eskilstuna kommuns geografiska område.
- **Kommunkoncernens plan för klimat** som omfattar verksamheten som sker inom kommunorganisationens nämnder och bolag. Planen är kommunorganisationens bidrag till att nå målen i Klimatprogrammet. (ärende KSKF/2021:275)

Kommunstyrelsens arbetsutskott har utgjort politisk styrgrupp för projektet tillsammans med en styrgrupp med direktörer, vd:ar och förvaltningschefer från de förvaltningar och bolag som har störst påverkan på klimatet.

Under projektet har flera arbetsgrupper med representanter från kommunkoncernen, företag, idéburen sektor, akademi och regionen varit involverade. Ett femtiotal representanter har bidragit genom att ta fram förslag på aktiviteter för klimatomställning utifrån olika utsläppsområden. Ett femtontal representanter har bidragit genom att ta fram underlag för det fortsatta arbetet.

Vidare har stor vikt lagts på att föra dialog både inom kommunkoncernen och med aktörer inom och utom Eskilstuna kommun för att processa fram och pröva de slutsatser som lyfts fram i Eskilstuna Klimatprogram. Det har skett genom workshops, möten och ett KlimatHoppmöte som arrangerades tillsammans med studieförbund och föreningar i Eskilstuna. Unga har en särskild roll i klimatomställningsarbetet och ett arbete inleddes för att engagera unga i arbetet som pausats på grund av gällande restriktioner under pandemin.

Klimatprogrammet anger övergripande klimatmål för ett gemensamt klimatomställningsarbete i Eskilstuna. Klimatmålen består av ett huvudmål och ett delmål som bidrar till att nå globala, nationella och regionala mål. Huvudmålet är ett klimatpositivt Eskilstuna 2045 och delmålet är att minska utsläpp av växthusgaser med 80 procent till år 2030.

Programmet är formulerat

- för att passa både små och stora företag, föreningar, offentlig verksamhet och andra organisationer som på olika sätt ska kunna koppla an sitt klimatarbete
- på övergripande nivå för att innehållet inte ska riskera bli inaktuellt med tanke på den snabba utvecklingen inom energi- och klimatområdet.
- utifrån att det är tydligt att respektive verksamhet är de som har bäst förutsättningar att identifiera vilka aktiviteter de ser ger bäst effekt både på kort och lång sikt. Respektive aktör har också, tillsammans med andra, bäst förmåga att nå innovationshöjd inom sina områden och de har också förutsättningarna att göra plan för verkställande.

Programmet tydliggör också att målen kan nås om alla aktörer bidrar.

Var och en tar själva beslut om, och hur de bidrar, inom de områden där de har rådighet. Målsättningen är att alla slags aktörer ska kunna koppla an sitt klimatarbete till programmet och dess övergripande mål genom egna handlingsplaner för att visa

att och hur de bidrar till klimatmålet. Kommunkoncernen är alltså en av alla aktörer inom det geografiska området som förväntas bidra till klimatomställningen, men också den aktör som ska ta en samordnande roll i det fortsatta samarbetet.

Arbetet fortgår att tillsammans med aktörer i Eskilstuna utveckla en innovativ process och samarbetsplattform där aktörer kan mötas för att stödja och stödjas i sin klimatomställning. Det sker inledningsvis med stöd från satsningen Klimatneutrala städer 2030 genom Viable Cities där också andra kommuner och myndigheter bidrar till att öka takten på klimatomställningen.

Remissfasen syftar framför allt till att förankra och få in synpunkter kring Klimatprogrammet.

Finansiering

Finansieringen av arbetet med att ta fram Eskilstuna Klimatprogram sker inom kommunstyrelsens ram.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Klimatförändringarna är ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

Eskilstuna Klimatprogram är avgränsat till att omfatta målsättningar för att minimera växthusgasutsläpp, även om ett klimatarbete tangerar betydligt många fler områden såsom biologisk mångfald, jämställdhet mellan kön och generationer, jobb, folkhälsa och i princip alla målområden de globala målen omfattar.

De 17 globala målen är integrerade och odelbara vilket betyder att framgång krävs inom alla mål för att vi ska lyckas med genomförandet.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Kristina Birath
Miljö- och samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet skickas till:

STYRDOKUMENT

Klimatprogram Eskilstuna

Beslutad när	
Beslutad av	
Diarienummer	KSKF/2021:7
Ersätter	KSKF/2016:214
Gäller för	Samtliga nämnder och följande bolag
Gäller fr o m	
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Miljö- och Samhällsbyggnadsdirektör
Uppföljning	

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga och ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer samt vara tidsbegränsad. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Innehåll

STYRDOKUMENT	1
Klimatprogram Eskilstuna	1
1 Inledning	3
2 Bakgrund	3
3 Mål	4
4 Vägen till målet	5
4.1 Steg för minskad klimatpåverkan	5
4.2 Fem fokusområden	6
4.3 Förflyttningar utifrån utsläppssektorer	11
4.4 Stöd för klimatomställning	12
5 Uppföljning	12
Bilagor	13
Bilaga 1	13
Från globala till lokala klimatmål	13
Eskilstunas Klimatavtryck	14
Exponentiell utsläppsminskning	17
Bilaga 2	20
Om Panorama och Transition Elements	20
Ordförklaringar	22

1 Inledning

Den 14 december 2017 fastslog Kommunfullmäktige Eskilstunas vision 2030 som tagits fram i bred samverkan med boende och aktiva inom den geografiska platsen Eskilstuna kommun. Målbilderna beskrivs utifrån ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet i rubrikerna:

- En hållbar livsstil
- Ett gott liv
- Ett aktivt arbetsliv och ett modigt näringsliv

Visionen lyfter fram Eskilstuna som en global ledstjärna inom miljöområdet där det är lätt att leva klimatsmart och ha en medveten livsstil. Både industri och landsbygd lyfts fram och kopplas till handlingskraft tillsammans med ett hållbart och innovativt företagande. Våra modiga innovationer för hållbar utveckling exporteras världen över och vi är en del av ett internationellt centrum för förnybar energi. Visionen anger också att Eskilstuna är en attraktiv plats där vi känner gemenskap och framtidstro.

Samtidigt står vi i en global transformation för att bekämpa klimatförändringarna som är en av vår tids största utmaningar och ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

För att nå visionen om ett gott liv krävs att alla aktörer, ända ner på individnivå, bidrar till en klimatomställning. Aktörer behöver både få och ge varandra bättre förutsättningar att ställa om till långsiktigt hållbara livsstilar och affärsmodeller.

Klimatprogrammet syftar till att visa vilken riktning aktörer kan ta för att bidra till visionen och målet om en klimatpositiv plats 2045 utifrån egna förutsättningar. Det är bara tillsammans Eskilstunas aktörer kan nå klimatmålet. Det är också tillsammans aktörer kan skapa ett attraktivt och konkurrenskraftigt Eskilstuna både nationellt och internationellt.

Nu är tid att se möjligheter, samarbeta, stödja, utveckla och våga. Likaså att innovera, pröva och skala upp framgångsrika lösningar som bidrar till det systemskifte som krävs för att nå målen.

2 Bakgrund

Den 15 september 2015 fattade världens ledare beslut om 17 integrerade och odelbara globala mål, Agenda 2030. I samband med det fastställdes mål 13 som anger att omedelbara åtgärder ska vidtas för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Aktörer i Eskilstuna kommun bidrar idag till negativ klimatpåverkan genom att via sin produktion och konsumtion generera mer utsläpp av växthusgaser både lokalt och globalt, än vad som hinner fångas upp av grönska, hav och teknik. Eftersom en del växthusgaser kan ligga kvar i atmosfären i hundratals år har vi byggt upp ett lager av växthusgaser som inte hunnits brytas ner, utan fortsätter bidra till global uppvärmning. Därför krävs att våra utsläpp minskar exponentiellt, omedelbart och successivt.

Klimatomställningen handlar inte bara om att minska växthusgasutsläpp utan om att skapa bättre förutsättningar för ett gott liv för alla. Människan har alltid haft förmåga att se möjligheter i utmaningar och att anpassa sig till nya förutsättningar – både för att överleva och för att utvecklas. Klimatprogrammet är avgränsat till att omfatta målsättningar för att minimera växthusgasutsläpp, även om ett klimatarbete tangerar betydligt många fler områden såsom biologisk mångfald, jämställdhet mellan kön och generationer, arbete, folkhälsa och i princip alla målområden de globala målen omfattar. Programmet omfattar heller inte klimatanpassningsfrågor.

De 17 globala målen är integrerade och odelbara vilket betyder att framgång krävs inom alla mål för att vi ska lyckas med genomförandet. Aktörer kan välja att ha samma ambitionsnivå i sitt klimatomställningsarbete och på ett modigt sätt driva utvecklingen, öka kunskapen och underlätta klimatsmarta val.

3 Mål

För att bidra till globala och nationella klimatmål samt Eskilstunas vision 2030 är målsättningen att aktörer på den geografiska platsen Eskilstuna kommun tillsammans ska bidra till att nå målet om att vara klimatpositiva* år 2045. Eskilstuna ska vara en förebild och det ska vara lätt att leva klimatsmart och fossilfritt.

"Eskilstuna kommun med sina två städer och landsbygd ska vara klimatpositivt 2045"

För att nå det långsiktiga målet behöver utsläppsminskningen ske exponentiellt. Det innebär att de större utsläppsminskningarna måste ske redan i tidigt skede. *Se bilaga 1.*

Klimatprogrammets inriktning är att följa Södermanlands läns koldioxidbudget som idag uppger att utsläppsminskningen behöver ske med ca 16% per år. Därför är delmålet att minska territoriella utsläpp av växthusgaser med cirka 80 procent mellan 2020 och 2030. De konsumtionsbaserade utsläppsminskningarna bör gå i samma takt.

Det är bara möjligt att nå målet om alla aktörer bidrar på de områden där de har rådighet, därför ska aktörer uppmuntras bidra till en gemensam klimatomställning för ett klimatpositivt och konkurrenskraftigt Eskilstuna 2045 och ett gott liv för alla.

**Kapsla in mer växthusgaser än vad som släpps ut i atmosfären.*

4 Vägen till målet

Klimatprogrammet ska vara vägledande för företag, organisationer och invånare i Eskilstuna kommun. Varje individ kan bidra till att nå klimatmålet utifrån egna förutsättningar på de områden individen har rådighet, oavsett om man företräder sig själv eller en organisation.

Klimatprogrammet anger målen för ett gemensamt klimatomställningsarbete och visar inom vilka områden aktörer kan bidra och vad som behöver prioriteras. En innovativ och inspirerande process ska utvecklas tillsammans med att behovet av stöd för klimatomställning identifieras och resurssätts tillsammans med relevanta aktörer. Kommunens ledningskontor har en samordnande funktion.

Programmet är formulerat på en övergripande nivå för att innehållet inte ska riskera att snabbt bli inaktuellt och för att passa både små och stora företag, föreningar, offentlig verksamhet och andra organisationer som på olika sätt ska kunna koppla an sitt klimatarbete till programmet och dess övergripande mål genom egna handlingsplaner. Målsättningen är att alla aktörer ska kunna visa att och hur de bidrar till klimatmålet.

Respektive aktör och verksamhet har bäst förutsättningar att identifiera vilka aktiviteter som ger störst effekt både på kort och lång sikt, samt bäst förmåga att tillsammans med andra nå innovationshöjd inom sina områden.

De övergripande programmålen och arbetssättet ska vara lätt att knyta an till och fungera som en katalysator. Programmet ska tydliggöra att målen kan nås om alla aktörer bidrar, men var och en tar själva beslut om och hur de bidrar inom de områden där de har rådighet.

Aktiviteter för klimatomställning handlar både om att minska den egna klimatpåverkan och att skapa förutsättningar för andra att minska sin klimatpåverkan.

I en exponentiell klimatomställning där företag och organisationer tydligt ställer om sina verksamheter påverkar hela Eskilstuna positivt. Det skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv där Eskilstuna ses som en attraktiv plats för att bo, verka och besöka.

Under följande rubriker framgår hur aktörer kan bidra till att tillsammans med andra nå målet

4.1 Steg för minskad klimatpåverkan

Många företag och organisationer arbetar redan aktivt med klimatomställning och vidtar ambitiösa klimatåtgärder för att utveckla och framtidssäkra verksamheten. Följande steg för steg-process kan alla slags aktörer anamma för att kunna sätta egna klimatmål.

Kartlägga

Det första steget är att lära sig mer om hur den egna klimatpåverkan ser ut och hur klimatpåverkan kan minskas både direkt och indirekt. Det finns flera verktyg för att kartlägga sina utsläpp både på individnivå såväl som för små och stora organisationer. Exempel är Svenska miljöinstitutets applikation Klimatkontot för privatpersoner eller standarden Greenhouse Gas Protocol (GHG) som används internationellt av företag och organisationer.

Sätta mål

Det andra steget är att sätta egna mål och göra plan för hur och när aktiviteterna ska genomföras. Med tanke på att det är en exponentiell utsläppsminskning som krävs för att nå målet är det bra att sträva efter att åstadkomma stora effekter så tidigt som möjligt.

Klimatprogrammets fokusområden och omställningsmål som beskrivs längre fram i dokumentet ger stöd för hur aktörer kan minska sin klimatpåverkan och prioritera sina aktiviteter för att bidra till klimatmålet.

Göra

Det tredje och allra viktigaste steget är att göra, att agera omgående. Det är handling som räknas. Vissa aktiviteter är relativt enkla och billiga att genomföra, som exempel har pandemin lärt oss använda digitala mötestekniker istället för att resa. Använd sunt förnuft tillsammans med konkreta data där det finns. Alla svar finns inte idag utan kunskaperna utvecklas över tid.

Berätta

Det fjärde steget handlar om att kommunicera sina målsättningar med sina intressenter såsom medarbetare, kunder, leverantörer eller som privatperson – sin familj, vänner, kollegor och leverantörer av varor och tjänster.

Följa upp

Genom att följa upp arbetet, fira när det gått bra, och dela sina erfarenheter med andra så ökar möjligheterna till en snabbare klimatomställning i denna gemensamma lärandeprocess.

4.2 Fem fokusområden

För att tillsammans nå klimatmålet har fem fokusområden lyfts fram där aktörer särskilt kan bidra genom att prioritera sina insatser.

4.2.1 Transportera och resa hållbart

Transporter är det största enskilda utsläppsområdet och omfattar inrikes resor samt utrikes flyg och sjöfart. I Eskilstuna finns relativt goda förutsättningar för hållbara transporter. Nästan 70% av Eskilstunas befolkning bor inom fem kilometers radie från något av våra stadscentrum och det finns goda möjligheter att gå, cykla, åka buss och tåg eller ladda sitt elfordon. Logistikparken erbjuder företag möjligheten att transportera varor

hållbart. Inom den geografiska platsen har kommunkoncernen en särskild roll att skapa förutsättningar för fossilfria resor vilket tydligt pekas ut i den kommunala översiktsplanen samt i trafik-, cykel- och kollektivtrafikplan. Men den viktigast förändringen ligger i att tänka om kring hur vi förflyttar oss och varor mellan oss, både lokalt och globalt.

Inom detta fokusområde lyfts särskilt dessa åtgärder fram:

Kör på 100% förnybart

De som behöver ett fordon kan sikta på att så snart som möjligt gå över till att använda förnybara bränslen. Sikta gärna på lokalt producerade bränslen och sträva åt att använda andra drivmedel än biodiesel i personbilar där möjligt. Biodiesel behövs till arbetsmaskiner och andra fordon som är svårare att ställa om.

Skapa bättre förutsättningar för fossilfria resor och transporter

Aktörer som råder över fysisk planering och infrastruktur bör verka för att skapa bättre förutsättningar för fossilfria resor. Aktörer som har förutsättningar att verka för förbättrad laddinfrastruktur, bil- och cykelpooler och andra tekniska eller tjänstebaserade lösningar som bidrar till minskad klimatpåverkan och beteendeförändringar bör göra det. Undersök möjligheten att integrera elfordon för energilagring i byggnader.

Ställ klimatkrav på transporttjänster och godstransporter

Företag, offentliga aktörer och andra organisationer kan göra stor skillnad genom att ställa klimatkrav vid inköp och upphandling av transporttjänster och godstransporter. Även privatpersoner kan bidra genom att efterfråga fossilfria transportalternativ.

Samverka om varustransporter

För att minska miljö och klimatpåverkan från varustransporter kan aktörer förbättra och minimera varustransporter genom samverkan kring lagerhållning, förbättrad fyllnadsgrad och liknande.

Använd arbetsplatsen som förebild och normbildare

För att ställa om beteenden kring transporter och resande behövs stöd och inspiration till nya vanor och motivation är göra förändringen. Aktörer som råder över arbetsplatser eller andra mötesplatser har utmärkta förutsättningar att påverka attityder och stödja medarbetare och kunder, besökare, brukare eller elever att skapa nya vanor. Att minska antalet resor genom digitala lösningar är ett exempel.

4.2.2 Använd och producera energi effektivt

Behovet av el kommer att öka på grund av överflyttning från fossila bränslen till el och tack vare att Eskilstuna växer med fler Eskilstunabor och nya etableringar. En väl utbyggd fjärrvärme och produktion av el i det lokala kraftvärmeverket ger goda förutsättningar för fortsatt låga utsläpp från uppvärmning och elproduktion. Även om både el och värme produceras lokalt redan nu behöver fler aktörer bli lokala elproducenter och fler använda fjärrvärme där det finns för att möta det ökade behovet av el, så vi har all den fossilfria kraft där den gör bäst nytta.

Inom detta fokusområde har främst dessa åtgärder lyfts fram:

Bli producent av förnybar energi

Alla slags aktörer kan bidra till att producera förnybar energi där den används. Även om produktionen av el från sol ökat i Eskilstuna finns fortfarande många outnyttjade platser kvar som passar för solelsproduktion.

Öka takten inom energieffektiviseringen

För att minska behovet av el behöver vi använda den el som finns så effektivt som möjligt. Aktörer kan bidra genom att energieffektivisera byggnader, använda smart energieffektiv fastighetsteknik och göra det lätt för användarna att minimera sin energianvändning.

Minska belastningen på nätet vid effekttoppar

Alla slags aktörer kan bidra till att minska belastningen på elnätet vid effekttoppar. Storamvändare inom industrin har särskilt stor potential att göra skillnad på området men även andra organisationer, företag och privatpersoner kan göra stor skillnad.

Installera energilagring och smarta elnät

Genom att lagra och använda producerad el och värme när den behövs som mest bidrar till att minska och jämma ut belastningen vid effekttoppar. Aktörer kan bidra genom att planera för att installera energilagringmöjligheter och smarta nät vid byggnation eller ombyggnation. Smarta elnät kan innebära att elanvändningen automatiskt anpassas efter tillgång, pris eller energislag.

Lokal fossilfri elproduktion vid nya etableringar

Aktörer med rådighet i frågor kring nya företagsetableringar kan bidra genom att uppmuntra till, samverka kring och skapa förutsättningar för fossilfri elproduktion i samband med nyetableringar.

Skapa förutsättningar för förnybar elproduktion vid fysisk planering

Genom att ta med energiperspektivet redan i planeringskedet av nya bostads- och verksamhetsområden kan förutsättningar för förnybar elproduktion skapas. Det kan till exempel handla om planering för solceller eller lagring och distribution av energi.

Ta tillvara restvärme

Aktörer kan bidra genom att söka möjligheter till lösningar och samverkan för att tillvarata värme som blir över från industriella processer att övergå till exempelvis fjärrvärme.

4.2.3 Bygga, renovera och anlägga med låg klimatpåverkan

Eskilstuna växer och i översiktsplanen tas det höjd för att kunna bygga 15 000 nya bostäder fram till 2030. Det motsvarar ca 1500 nya bostäder i snitt per år. Utöver det sker företagsetableringar, behov av ökad infrastruktur och samhällsservice. Byggandet påverkar Eskilstunas förutsättningar under lång tid framöver. Energibehov, byggskedet, materialval, markanvändning och förutsättningar för en hållbar förvaltning över tid är några av de områden aktörer har att hantera.

Inom detta fokusområde lyfts särskilt dessa åtgärder fram:

Bygg klimatneutralt

Cement, betong och asfalt i dess nuvarande form ger upphov till stor klimatpåverkan. Aktörer kan bidra genom att ha som mål att utveckla kunskap om hur byggnader kan byggas och byggas om med så låga växthusgasutsläpp från material och energi som möjligt genom hela dess livscykel. Att bygga mer i trä, återvinna, optimera byggd yta och klimatskal samt välja energisnåla tekniska system är några steg på vägen.

Förbättra kalkyler för klimatpåverkan och investeringar

Bättre kalkyler, klimatsmarta konceptbyggnader och anläggningsmaterial med låg klimatpåverkan är exempel att samlas kring.

Initiera marknads- och leverantörsdialoger

Aktörer kan bidra genom att aktivt öka och dela kunskaper kring klimatpåverkan före, under och efter hela byggprocessen genom samarbeten mellan beställare, arkitekter, konstruktörer och leverantörer med flera, för att tillsammans hitta lösningar att nå klimatmålen.

Ställ klimatkrav på bygg- och anläggningsmaterial

Företag, offentliga aktörer och andra organisationer kan göra stor skillnad genom att ställa klimatkrav vid inköp och upphandling av bygg- och anläggningsmaterial. Även privatpersoner kan bidra genom att efterfråga byggmaterial med låg klimatpåverkan.

Skapa både marknad- och system för återbruk av byggmaterial

Med brist på byggmaterial och krav om att öka återvinningen av byggmaterial finns det än större anledning för aktörer att verka för att återbruka byggmaterial i större skala.

3.4.4 Konsumera och producera medvetet

Eskilstuna har en etablerad återbruksturism och har lyfts fram både nationellt och internationellt för framsteg inom cirkularitet och återbruk. En hållbar konsumtion och produktion ger inte bara fördelar för miljö och klimat, utan även för ökad konkurrenskraft, tillväxt, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom både på lokal och global nivå. Människor behöver ha den information och medvetenhet som behövs för att kunna agera på ett sätt som bidrar till att nå klimatmålen.

Stärk handel och industri kring cirkulär ekonomi och återbruk

Både handeln och industrin i Eskilstuna står inför utmaningar när konsumtionsvanor och levnadsvanor förändras. Aktörer kan bidra genom att öka sin egen och andras kunskap kring långsiktigt hållbara affärsmodeller för att framtidssäkra verksamheten. Producenter och handlare kan bidra med att gå över till en mer cirkulär ekonomi där produkter används längre, repareras och återbrukas.

Efterfråga och gynna cirkulära lösningar

Osäker tillgång på råvaror samt utmaningar i den globala logistiken gör att cirkulära system kan öka resiliensen samtidigt som koldioxidutsläppen kan minska.

Privata och offentliga konsumenter kan efterfråga och gynna producenter vars produkter och tjänster formats utifrån hållbara affärsmodeller.

Aktörer kan också bidra med att öka möjligheten för både producenter och konsumenter att hyra, leasa, dela, låna och återbruka.

Ta initiativ till och kommunicera innovationer och smarta lösningar

För att nå klimatmålet kan aktörer bidra genom att aktivt initiera och/eller delta i lärande-, utvecklings- och testprojekt som syftar till att bidra till systemomställning. Genom att kommunicera och dela gjorda erfarenheter kan aktörer bidra till att öka takten på utvecklingen.

Fortsätt utveckla cirkulära handelsplatser

ReTuna-konceptet är den framgångsrika testbädd som kan skalas upp och utvecklas vidare både på plats och på andra platser av flera aktörer i samverkan.

Vässa den offentliga upphandlingen ur klimatsynpunkt

Eskilstuna kommunkoncern och Region Sörmland är exempel på två av Eskilstunas stora arbetsgivare och offentliga konsumenter som tillsammans konsumerar varor och tjänster för flera miljarder kronor varje år. Offentliga aktörer kan bidra genom att samarbeta mellan varandra och med leverantörer samt genom att efterfråga och ställa krav på leverantörer att leverera produkter och tjänster som inte medför negativ klimatpåverkan, eller bidrar till positiv klimatpåverkan.

Utbilda och öka kunskapen inom organisationer och verksamheter

Som individer behöver vi få bättre förutsättningar för att kunna agera klimatsmart. Utbildning är en grundläggande förutsättning och skolor och folkbildare har en särskild roll i detta omställningsarbete. Andra aktörer såsom arbetsgivare, eventarrangörer och föreningar kan också bidra genom att utbilda, informera och skapa förutsättningar för medarbetare, besökare eller medlemmar att agera på ett sätt som inte medför en negativ klimatpåverkan.

3.4.5 Lagra och ta upp växthusgaser

Även om vi ställer om för att minimera växthusgasutsläppen, kommer vi alltid generera växthusgaser, det är oundvikligt. Skillnaden är att växthusgaserna framåt måste hinna kapslas in för att inte påverka klimatet negativt. Det kan ske genom att maximera ekosystemens kolinlagring och genom att utveckla och använda tekniska lösningar. Sverige och Eskilstuna har goda förutsättningar för att klara lagra in växthusgaser tack vare de stora ytor av skog och mark.

Inom detta fokusområde lyfts särskilt dessa åtgärder fram:

Utred möjlig lagring av växthusgaser genom mark och ekosystem

Det finns nationella data kring markens och ekosystemens lagring av kol och utsläpp av växthusgaser. Lokalt i Eskilstuna kan berörda aktörer bidra till att upprätta en nulägesbeskrivning som i sin tur ger underlag för mark och skogsägare att upptäcka potentialer för att kunna utveckla sin verksamhet att bidra till klimatmålen på olika sätt.

Återvätning av dikade torvmarker

Aktörer kan bidra genom att återvätta tidigare dikad torvmark för att minska utsläppen av växthusgaserna metan och lustgas.

Förbättra odlingsmetoder

Inom jordbruket kan odlingsmetoderna förbättras ur klimatsynpunkt, till exempel att hålla marken beväxten under hela året, eller så stor del av året som möjligt, eller att odla mer effektivt per yta eller i staden

Öka mängden grönytor och träd

I takt med att fler flyttar till Eskilstuna ökar andelen bebyggd och hårdgjord yta. Alla former av träd och grönska bidrar till att kapsla in växthusgaser. Därför är det särskilt viktigt att mängden grönytor och träd ökar. Detta kan alla slags aktörer bidra med.

Ansvarsfullt skogsbruk

Skogens roll inom klimatfrågan är omdebatterad, framför allt när det gäller hur skogen ska brukas, om den ska brukas alls eller binder in mer kol där den står. Här finns en målkonflikt med det lika viktiga området biologisk mångfald som är viktig att balansera med behovet av produkter som ersätter fossila bränslen. Därför är det viktigt att vi hushåller med skogens resurser och utnyttjar dem så klokt som möjligt. Likaså att utveckla brukningsmetoder som minimerar målkonflikter och bidrar till att båda målen gynnas.

Utred och inför BECCS och CCS för punktutsläpp

Det finns flera punktutsläpp inom kommunens gränser där koldioxid skulle kunna fångas upp på teknisk väg. Ett exempel är Eskilstunas kraftvärmeverk. Teknikerna kring infångning av koldioxid är ny och de kommande åren blir avgörande för hur framgångsrik och användbar tekniken blir. Därför behöver vi följa utvecklingen och utreda möjligheterna för att investera i den här tekniken.

4.3 Förflyttningar utifrån utsläppssektorer

På nationell nivå arbetar man med att tydliggjort vilka förflyttningar aktörer kan göra för att minska utsläpp från transporter och energi samt från industrin och jordbruket. Arbetet är pågående och eftersom det etableras även internationellt används engelska ord.

Dessa förflyttningar eller *Transition Elements* som de nu kallas, ger tillsammans med Eskilstunas fokusområden stöd för vad företag, organisationer och invånare kan göra för att tillsammans nå målet om ett klimatpositivt Eskilstuna 2045.

Eftersom de utvecklas löpande kommer elementen finnas tillgängliga digitalt för att kunna uppdateras och vara aktuella över tid.

Ett exempel på en förflyttning inom transporter är att byta ut fossildrivna bilar mot elbilar. *Se bilaga 2.*

4.4 Stöd för klimatomställning

En innovativ samverkansmodell ska utvecklas som både inspirerar, ger ökad kunskap och incitament för ett klimatengagemang hos aktörer på den geografiska platsen Eskilstuna kommun.

För att underlätta aktörers klimatomställning ska det också identifieras vilka former av stöd aktörer behöver, samt vilka aktörer som kan bidra med dessa stöd. Materialet ska sammanfattas, utvecklas och hållas tillgängligt digitalt för att ge exempel på var man kan vända sig för att få kompetens-, finansierings- och utbildningsstöd.

Inledningsvis har en digital stöd- och aktivitetsbank publicerats i verktyget Panorama som också visualiserar Eskilstunas klimatavtryck. Verktöget kan fungera också som arbetsverktyg för att kunna uppskatta om aktörer tillsammans gör tillräckligt mycket tillsammans för att nå klimatmålet.

5 Uppföljning

Eskilstunas kommunledningskontor ansvarar för att programmets mål följs upp och kommuniceras årligen. Uppföljning sker bland annat av territoriella utsläpp som finns att hämta i den nationella emissionsdatabasen.

Bilagor

Bilaga 1

Från globala till lokala klimatmål

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

I samband med att världens ledare fattade beslut om 17 integrerade och odelbara globala mål, Agenda 2030, fastställdes mål 13 som anger att omedelbara åtgärder ska vidtas för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Inom mål 13 anges bland annat att motståndskraften och anpassningsförmågan ska stärkas för att hantera klimatrelaterade katastrofer, att åtgärder mot klimatförändringar ska integreras i politik och planering samt att kunskapen och kapaciteten ska öka för att kunna hantera klimatförändringarna.

”Effekterna är redan nu synliga och kommer att bli katastrofala såvida vi inte agerar nu. Genom utbildning, innovation och efterlevnad av våra klimatförpliktelser kan vi göra nödvändiga förändringar för att skydda planeten. Dessa förändringar ger också stora möjligheter att modernisera vår infrastruktur som kommer att skapa nya arbetstillfällen och främja välbefinnande över hela världen.”

Det globala arbetet för att uppnå mål 13 och bekämpa klimatförändringarna konkretiseras ytterligare i Klimatkonventionen och Parisavtalet.

Klimatkonventionen är en global konvention med åtgärder för att stoppa klimatförändringarna. Konventionen anger att globala utsläpp ska halveras fram till 2030 och vara nära noll 2050. Rika länder behöver ta extra stort ansvar för att alla tillsammans ska klara målet. Dels för att man har bättre förutsättningar och dels för att rika länder står för största andelen utsläpp per person.

Till Klimatkonventionen hör Parisavtalet, ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska begränsas till väl under två grader, med strävan efter att begränsa den till 1,5 grader. Detta ska framförallt uppnås genom att minska utsläppen av växthusgaser. En annan del av avtalet handlar om att ge stöd till dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter och öka möjligheterna till klimatanpassning.

EU:s klimatmål 2045

EU ska bli världens första klimatneutrala region och vara klimat neutralt år 2050. En milstolpe på vägen dit är 2030 då man ska ha minskat klimatutsläppen med minst 55 procent jämfört med 1990. Under juli 2021 har EU-kommissionen lagt fram ett paket av förslag på hur målet ska nås, European Green deal, som bland annat anger att bensin- och dieslbilar ska fasas ut, det ska bli dyrare att släppa ut koldioxid, och att byggnader ska bli energieffektiva vilket kommer påverka hela värdekedjan. Syftet är att göra alla sektorer av EU:s ekonomi redo för att motverka och möta klimatutmaningarna på ett rättvist, kostnadseffektivt och konkurrenskraftigt sätt.

Sveriges Klimatmål 2045

Sveriges klimatmål är att inte ha några växthusgasutsläpp i atmosfären 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet är mer ambitiöst än vad som formellt krävs av Sverige för att uppnå EU:s klimatmål. Samtidigt är det inte nog ambitiöst för att leva upp till 1,5-gradersmålet i Parisavtalet.

<https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/utslapp-av-vaxthusgaser-till-ar-2030/>

Nationellt energimål

Den svenska energipolitiken ska bygga på samma grundpelare som energisamarbetet i EU varför man fastställt att energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion.

Regionalt mål

Länsstyrelsen i Södermanlands län har beslutat om en regional klimat- och energistrategi där målet är att vara ett klimat neutralt Södermanland 2045. Inom arbetet med strategin har en koldioxidbudget beräknats för Södermanlands län som visar att aktörer i länet behöver minska utsläppen av koldioxid med 16 procent per år.

Kommunalt samarbete Fyra Mälarstäder

Fyra Mälarstäder är ett samarbete mellan kommunerna Enköping, Eskilstuna, Strängnäs och Västerås som tillsammans samlar drygt 340 000 invånare och 16 000 företag. Fyra Mälarstäder verkar för att begränsa klimatpåverkan bland annat genom att utveckla fysisk och digital infrastruktur.

Eskilstunas Klimatavtryck

Växthusgaser finns naturligt i atmosfären och är en förutsättning för allt liv men mänskliga aktiviteter har ökat utsläppen av växthusgaser i högre takt vad det naturliga systemet förmår att hantera varför det leder till en global uppvärmning.

Koldioxid från till exempel fossila bränslen, metan från jordbruk och avfall samt lustgas från avloppsrening räknas in i denna grupp.

De olika växthusgaserna påverkar klimatet på olika sätt. Som exempel ger metan 298 gånger större klimatpåverkan än koldioxid, men ligger å andra sidan inte kvar så länge som koldioxid som kan ligga kvar i atmosfären i 100 år om den inte binds in via växtlighet och hav.

Därför används begreppet koldioxidekvivalenter eller CO₂e som är ett mått på utsläpp av växthusgaser vilket tar hänsyn till att olika gaser har olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning. Att beräkna klimatpåverkan är komplext och det är idag inte möjligt att få fram exakt data inom alla områden lokal nivå.

För att få en bild av hur aktörer i Eskilstuna påverkar klimatet har två olika beräkningssätt använts. Territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp. <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/sveriges-klimatarbete/tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/>

Territoriella utsläpp

Det huvudsakliga måttet för klimatpåverkande utsläpp är de så kallade territoriella utsläppen. Beräkningarna baseras på detaljerad statistik och motsvarar utsläpp inom ett geografiskt område, till exempel Sverige eller Eskilstuna. Detta innebär dock att måttet inte tar hänsyn till om utsläppen flyttar någon annanstans.

Statistik som beräknas utifrån de geografiska gränserna visar hur fysiska utsläpp utvecklas över tid. Territoriella utsläpp är del av Sveriges officiella statistik och bygger på internationellt överenskomna metoder och riktlinjer.

Statistiken används till att följa upp klimatmålen som satts upp inom FN, EU och nationellt för Sverige. Statistiken fördelas även geografiskt för att möjliggöra regional och lokal uppföljning av miljömål. Varje år publiceras statistiken för de territoriella utsläppen som används för uppföljning av klimatmålen. Varje års utsläppsstatistik publiceras först ett år efter vilket gör att resultatuppföljningen får en viss fördröjning.

De *territoriella* utsläppen från Eskilstunas aktörer exklusive utrikes transporter uppgår till 289,311 ton CO₂e 2019. Inkluderas teoretiskt framräknade tal för utrikes flyg och sjöfart uppgår utsläppen till knappa 500,000 ton CO₂e år 2019. Transporterna står för den absolut största klimatpåverkan.

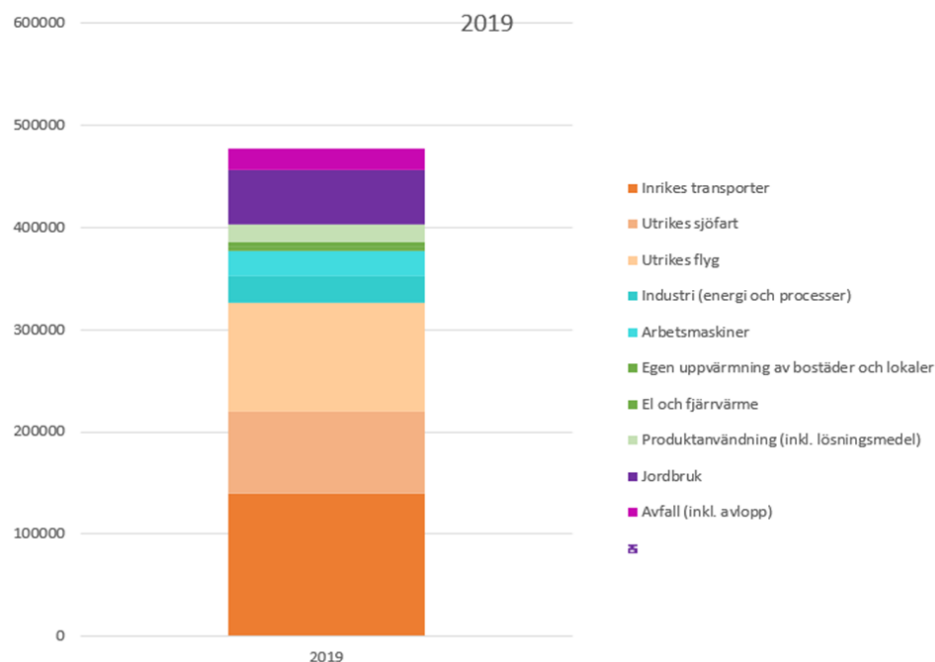

Bild 1. Grafen visar att transporterna (de orangea fälten) står för den absolut största klimatpåverkan.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Sverige handlar varor och tjänster internationellt, däribland livsmedel, olika råmaterial för industriell produktion och andra detaljhandelsprodukter. Användningen (konsumtionen) av dessa varor och tjänster behöver läggas till i beräkningen för att bilden av Sveriges klimatpåverkan ska bli fullständig och inkludera den klimatpåverkan som Sveriges konsumtion orsakar utomlands.

Till de konsumtionsbaserade utsläppen räknas en produkts alla utsläpp, som skett i alla tidigare led innan den konsumeras, oavsett var dessa utsläpp sker.

Det är även möjligt att i ett större perspektiv följa de konsumtionsbaserade utsläppen för exporterande företag som producerar sina varor och tjänster i Sverige. Även för dessa har bland annat insatsprodukter importerats, vilket gett utsläpp i andra länder i en tidigare del av kedjan.

Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser motsvarar cirka 8 ton per person och år. Konsumtionsbaserade utsläpp beräknas idag inte på lokal nivå men för att göra en grov uppskattning av Eskilstunas klimatpåverkan skulle de konsumtionsbaserade utsläppen kunna uppgå till cirka 850,000 ton CO₂e, jämfört med de territoriella utsläppen om knappa 300,000 ton CO₂e, med utgångspunkt från att det bor 107 000 invånare i Eskilstuna (2020).

Det är alltså stor skillnad att utgå från territoriella utsläppsdata och konsumtionsbaserade. De territoriella utsläppen kan minska men de

konsumtionsbaserade öka från samma plats om produktion och konsumtion flyttar utomlands. Ökade utsläpp från transporter är en del.

Den privata konsumtionen uppgår till ca 60 procent och den offentliga konsumtionen till ca 40 procent av de totala utsläppen.

Bild 2. Fördelning av konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp

Exponentiell utsläppsminskning

FN:s klimatpanel IPCC har upprättat en global koldioxidbudget som beskriver den begränsade totala mängd koldioxid som kan släppas ut till atmosfären för att klara ett visst temperaturmål. Den globala koldioxidbudgeten kan brytas ner och fördelas mellan nationer på ett rättvist sätt.

I Sverige har flera län och kommuner upprättat en lokal koldioxidbudget som alla visar i princip samma sak. Takten på utsläppen måste minska i en betydligt högre takt än hittills.

En koldioxidbudget omfattar endast territoriella utsläpp samt utrikes flyg och sjöfart.

Med utgångspunkt från dessa data framgår att Eskilstuna genererat över 6.6 miljoner ton koldioxid de senaste 20 åren. Inom ramen för Parisavtalet finns bara utrymme för ytterligare totalt utsläpp om ca 1,9 miljoner ton koldioxid fram till år 2100 för Eskilstuna.

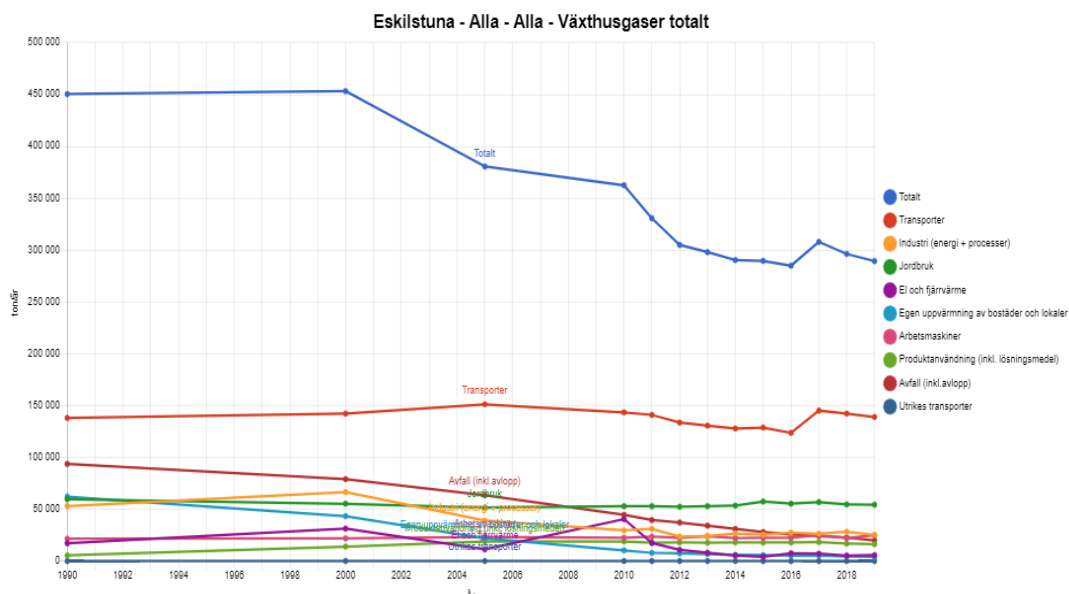

Bild 3. Uppgifter om Eskilstunas territoriella utsläpp finns att titta på i den nationella emissionsdatabasen. <https://nationellaemissionsdatabasen.smbi.se/>

De territoriella utsläppen från Eskilstuna kommun har minskat genom åren. Eftersom olika växthusgaser kan ligga kvar i atmosfären i hundratals år har lager av växthusgaser som inte hunnit brytas ner i samma takt som de släppts ut fortsatt bidra till global uppvärmning. Därför krävs en exponentiell utsläppsminskning för att inte fylla på våra gamla utsläpp mer.

Det innebär att målet inte kan nås om aktörer arbetar utifrån en linjär utsläppsminskning, utan kurvan behöver böjas vilket innebär att ju tidigare större övergångar till fossilfria lösningar kan ske ju lättare blir det att nå målet över tid.

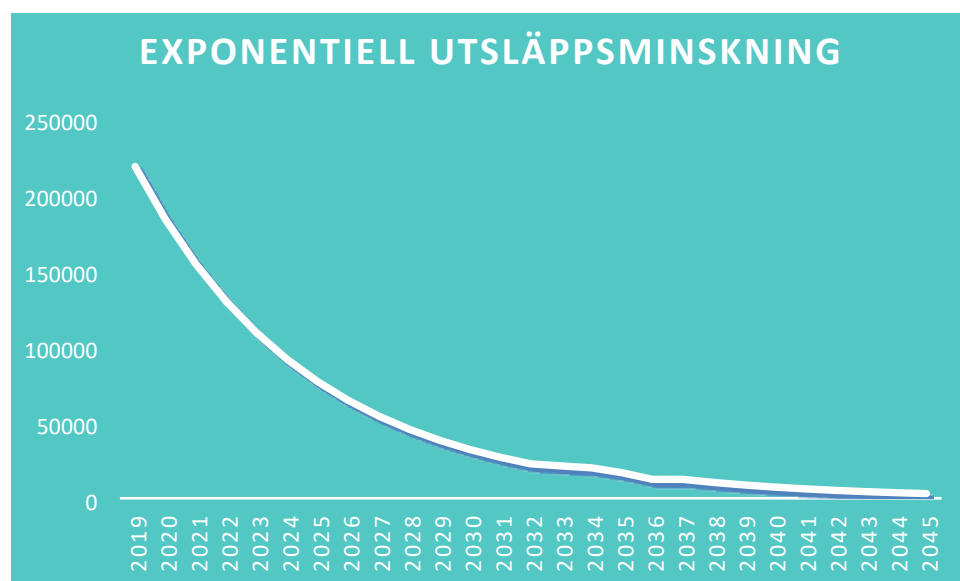

Bild 4. Exempel på en exponentiell utsläppsminskning.

Klimatprogrammets inriktning är att följa Södermanland läns budget där det framgår att utsläppen från år 2020 och framåt behöver minska med 16 procent årligen för att bidra till målsättningarna i Parisavtalet.

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.35db062616a5352a22a257aa/1560841041648/Del%201%20-%20Koldioxidbudget-2020-2040-S%20C3%B6dermanlands%20l%C3%A4n.pdf>

Det innebär att aktörer i Eskilstuna behöver gå från dagens utsläppsnivåer ner till uppskattningsvis 80 procent mindre årligt utsläpp mellan år 2020 och 2030. Minskar utsläppen i en lägre takt än så, uppstår det ett budgetunderskott som kräver ännu kraftigare åtgärder för att nå målet om ett klimatpositivt Eskilstuna år 2045.

De konsumtionsbaserade utsläppen utgår från nationella data som anger att genomsnittssvensken ger upphov till i snitt åtta ton utsläpp av växthusgaser år 2020. Målsättningen för konsumtionsbaserade utsläpp är att nå ett globalt snitt om ca ett ton växthusgasutsläpp per person år 2045. Det innebär att samma kraftfulla minskningstakt krävs för konsumtionsbaserade utsläpp.

Tt Transition Targets

Transport		Industri								Jordbruk			Energi		Övrigt			
<p>Fossilis transporter med BI</p>	<p>Fossilis godstransporter</p>	<p>Övrig transport</p>	<p>Järn och stål</p>	<p>Cement och betong</p>	<p>Ballfärdsmidler</p>	<p>Kemi</p>	<p>Papper</p>	<p>Mediciner</p>	<p>Övrigt</p>	<p>Jordbruksmark</p>	<p>Öppen markanvändning</p>	<p>Landbruksmark</p>	<p>Et & fjärrvärme-produktion</p>	<p>Local uppvärmning</p>	<p>Landbruksmedel</p>	<p>Arbetsmaskiner</p>	<p>Arbete</p>	
<p>Ökade andelen elektriska fordon</p>	<p>Ökade andelen elektriska fordon</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>
<p>Ökade andelen förnybara fordon</p>	<p>Ökade andelen förnybara fordon</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>
<p>Ökade andelen förnybara fordon</p>	<p>Ökade andelen förnybara fordon</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>	<p>Ökade andelen förnybara energikällor</p>

Ordförklaringar

CO₂e

CO₂e eller Koldioxidekvivalenter är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika gaser har olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning. När man uttrycker utsläppen av en viss växthusgas i koldioxidekvivalenter anger man hur mycket koldioxid som skulle behöva släppas ut för att ge samma verkan på klimatet.

Exponentiell förändring

En exponentiell förändring innebär att någonting ökar eller minskar i värdet med en viss procent för varje steg på x-axeln i ett diagram.

CCS och BECCS

Det finns en rad olika tekniker för att fånga in och lagra koldioxid från fabriker och kraftverk. Teknikerna har på engelska fått samlingsnamnet ”Carbon Capture and Storage” (CCS). Om dessa tekniker används i kraftverk eller fabriker som eldar biobränslen kallas det för BECCS (Bio Energy Carbon Capture and Storage).

/Adressat/

Remiss Klimatprogram Eskilstuna

Först vill vi rikta ett stort tack till alla er som på olika sätt bidragit till arbetet att ta fram en gemensam plan för klimatet som nu benämns Klimatprogram Eskilstuna.

Vi vill också passa på att tacka de organisationer som redan nu ställt sig bakom målen och angett att ni kommer bidra till det övergripande målet om ett Klimatpositivt Eskilstuna 2045.

Nu har vi kommit så långt i processen att dokumentet går ut på remiss och är öppet för alla att lämna synpunkter på.

Vår förhoppning är att du har möjlighet att läsa igenom dokumentet och uppge om du upplever att du och din organisation kan

- bidra till att nå målen
- prioritera era insatser med stöd av de fokusområden som beskrivs i programmet.

Remissversionen av Klimatprogram Eskilstuna som nu finns tillgängligt på kommunens hemsida avser alla inom den geografiska platsen Eskilstuna kommun. <https://www.eskilstuna.se/kommun-och-politik/hallbar-stad/miljo-och-klimat/klimatprogram-eskilstuna>

Parallellt med Klimatprogrammet har Eskilstuna kommunkoncern upprättat en handlingsplan för klimatet som kopplar an till Klimatprogrammet, som en av Eskilstunas alla aktörer. Kommunkoncernen följer den steg-för-steg process som anges i programmet.

Yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 mars 2022 via mejl: kommunstyrelsen@eskilstuna.se

Vi önskar att ni inleder svaret med övergripande synpunkter på planen som helhet och att mer specifika yttranden följer dokumentstrukturen med hänvisning till avsnitt och sidnummer.

Remiss går till:

- Nämnder och bolagsstyrelser i kommunkoncernen
 - Politiska partier
 - Aktörer som på olika sätt bidragit under processen
- Remissversionen publiceras på eskilstuna.se.

Har du frågor är du välkommen att kontakta

Kristina Birath, Miljö och samhällsbyggnadsdirektör: kristina.birath@eskilstuna.se

Malin Isaksson, Kommunstrateg Miljö: malin.isaksson@eskilstuna.se

Charlotte H Kindmark, Projektledare: charlotte.kindmark@eskilstuna.se

Region Sörmland	Noma Graphics
Länsstyrelsen Sörmland	Equseed
Studieförbundet	Regio Fastighets AB
Eskilstuna Folkhögskola	Berglunds Åkeri
Tuna Park	ATEA i Eskilstuna
Mälärstaden Asset Management	Länsbildningsförbundet
Skiftinge ICA Maxi	PEAB
Lantbrukarnas Riksförbund, LRF	AGRO Sörmland
Återbrukskonsulten	Klimatklubben Eskilstuna
Energikontoret i Mälardalen	FN föreningen
Strängnäs stift	Sörmlands Energiförening
Albaeco	Naturskyddsföreningen
Sörmlandstrafiken	Friluftsförbundet
Mälardalen Industrial Technology Center AB	Climate View
Volvo CE	4 Mälärstäder - Västerås, Strängnäs och
Mälardalens Högskola/Universitet	Enköpings Kommun
Serneke	Fastighetsägarna Mitt Nord
Sehlhall Fastigheter	CykelCenter
Riksbyggen	Team Sportia
FL-Bygg	Vilstagruppen
RG Förvaltning	Smartfront
Mälärplast	Mälärstaden AM
Profengy	Näshulta stugor
Varubud Åkeri	Hökärr
Volvo Construction Equipment	Ecokraft
ATEA	G&J Stålkonstruktioner
Amarant	Mälärplast
Barkmans färg	Torshälla plåt
Vilsta Sporthotell	Thisab - Torshälla Industrisvets
Clarion collection hotel Bolinder Munktell	Magdakullan
PEAB	Berglunds Åkeri
Outokumpo	Biltjänsten Serrander bil (Kia)
Elis Textil AB	Sparbanken Rekarne
Alfa Laval	Svenskt näringsliv – Södermanlands län
Capman	Svensk handel
ABF Södermanland	Position Eskilstuna
Byggnads Eskilstuna	Handelskammaren Mälardalen
	Fastighetsägarna MittNord
	Företagen i Logistikparken via Eskilstuna
	Logistik och Etablering.